

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен

“Доктор”

Автор на дисертационния труд: маг. Симеон Здравков Григоров

Тема на дисертационния труд: **“Интегрираните подходи за постигане на устойчиво развитие – основа за усъвършенстване на екологичните инициативи и програми”**

по професионално направление 3.7. „Администрация и управление”

Рецензент: проф. д-р Никола Вичев Колев, д.н., определен за член на научното жури със заповед № 103/25.04.2019г на Ректора на Международното Висше Бизнес Училище.

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение:

Актуалността на темата на дисертационния труд на маг. Симеон Григоров не буди съмнение, защото е безспорно изискването за постигането на устойчиво развитие, особено на околната среда, да се приложат интегрирани подходи за обективна оценка и управление на формулираните екологични програми на съвременното общество.

Резултатите от изследванията за определяне на взаимовръзката между интеграционния подход и екологията позволяват анализ на екологичните програми за формиране на решения в областта устойчивото управление на околната среда, включително на хранителната индустрия и управлението на ресурсите и отпадъците.

Дисертационната разработка представлява интересно направление на административното управление в областта на околната среда.

2. Поставени цели и задачи:

Целта, която преследва дисертантът, е подобряване на подходите за анализ на концепцията за постигане на устойчиво развитие на обществото от екологична гледна точка като се изследва и обобщава същността на екологичните програми и инициативи, без да се пропуска влиянието на останалите компоненти на общественото развитие и да се определи съвкупността от елементи, които биха изградили една по-устойчива екологична политика, без която е невъзможно бъдещото развитие на обществото.

Основните задачи, които си е поставил дисертантът, включват: изследване на разумните потребности на хората, като се изхожда не само от настоящето, но и от бъдещето; изследване на влиянието на демографското развитие върху изменящия се продуктивен потенциал на екосистемата; обосноваване на изискването цялостното развитие на обществото да бъде в предварително зададени граници (икономически,

екологически и социални); обосноваване на изискването земеделието да се развива на прилично равнище, което ще рече, земята да се използва рационално без изтощаване на почвените ресурси; предложения за оздравителни мероприятия по околната среда при спазване на изискването да се определят точно разходите във връзка с екологията във времето; търсене на подходи за рационални и екологосъобразни решения в енергодобива и в строителството и намиране на подходи за усъвършенстване на разпределителната система в обществото, като основната цел е да се решат проблемите на бедността.

3. Степен на познаване състоянието на проблема и на литературния материал:

Прегледът на списъка на използваната в дисертацията литература, включваща 171 заглавия, 14 от които на кирилица, 103 - на латиница и 54 нормативни документи и интернет източници, показва, че дисертантът познава публикациите в областта на теорията на административното управление, икономиката, екологията, общественото развитие и прави критичен анализ на някои недостатъци на досегашните разработки. Той показва добра литературна осведоменост като коректно цитира източници на световно известни учени за да обоснове избрания подход при разработката.

Изследванията по дисертацията са проведени в изследователския център на Международното Висше Бизнес Училище.

4. Съответствие на избраната методика на изследване с поставените цел и задачи на дисертационния труд:

Дисертантът методически правилно е избрал най-напред да разгледа известни методи за оценка на общественото развитие и на подходите за осигуряване на устойчивост на това развитие в икономически, екологичен и социален аспект, както и съответните им три измерения и техните сложни взаимоотношения. .

След анализ на взаимоотношенията дисертантът стига до заключение, че устойчивото развитие на обществото представлява компромис между екологичните, икономически и социални обществени постижения, осигуряващи успешно благосъстоянието на поколенията – сегашни и бъдещи, което да е в основата на изследванията за подобряване на качеството на живота.

Дисертантът предлага да се използват количествени и качествени методи за оценка на процесите на преминаване от едно в друго качествено състояние на обществото като се прилагат аналитичният, интуитивният и системният подходи, както и методите на наблюдение, индукция и дедукция, включително и експертният метод. С това се постига целта да се изяснят и дефинират конкретните изследвания и на тази

основа да се изведат закономерностите и тенденциите в устойчивото развитие на обществото и на околната среда.

Използването на тези методи позволява да се обследват екологичните програми и инициативи като специфичен социално-икономически проблем, оказващ съществено влияние върху развитието на обществото. Така обосновано, изследването по дисертационния труд придобива концептуален характер, определен от сложността и интердисциплинарния характер на средата и на обществото като цяло.

Изследванията са построени така, че да се постигнат необходимите решения на заложените в дисертацията задачи. Прави се теоретичен анализ, последван от симулационни изследвания и статистическа обработка на получените резултати. Усвоени са, приложени и усъвършенствани методики за симулиране на процеси, протичащи в обществената и в околната среда.

Прилагането и усъвършенстването на методите на изследване обогатяват знанията и опита на дисертанта и представляват принос с образователно значение.

5. Кратка аналитична характеристика на дисертационния труд:

Дисертационният труд е с обем 191 страници и включва увод, три глави и заключение, и използвана литература. Той отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и Правилника към него, както и на Правилника на Международното Висше Бизнес Училище за дисертация за образователната и научна степен «Доктор».

В първа глава „Еволюция на концепцията за устойчиво развитие” е представен нов поглед към устойчивото развитие на обществото и е изяснен неговия концептуален характер. Изяснени са различията в дефинициите за устойчиво развитие. Анализът дава основание на дисертанта да предположи, че устойчивото развитие на обществото в екологичен аспект не се основава отделно на икономически, социални и екологични измерения, а се държи като система, в която не всички взаимодействия имат еднакво значение.

В тази глава се прави и обща характеристика на интеграционната среда, което понятие все още не е достатъчно ясно анализирано в специализираната литература.

Дисертантът подкрепя твърдението на българския учен проф. Каменов, че интеграционната среда е функция на множество фактори, които пряко или косвено оказват въздействие върху устойчивото развитие.

Той подкрепя и предложението да се приложи системният подход и развитието на обществото да се обедини в три подсистеми: човешка, поддържаща и природна

Приносен елемент на дисертанта е формулирането на обобщеното определение на понятието „Устойчиво развитие на обществото” и извеждането и систематизирането на препоръки за насърчаване на интегрирания подход към устойчивостта, влияещи на триединството на концепцията за устойчиво развитие като се набляга на екологичния подход към това развитие. Този подход се идентифицира с четири равнища: трансдисциплинарно сътрудничество; комуникативност между отделните слоеве на населението; политика на развитие на инструменти, разпознаващи характера на социалните, екологичните и икономическите системи; популяризиране на ползите от екологичните програми и системи и механизми за съвместен диалог между правителството, индустрията и академичните среди.

Втора глава „Приложение на екологичните програми и инициативи в избрани сфери” е посветена на приложението на екологичните програми, като се започне с програми за потребителското отношение към природата, екологичните заплахи за околната среда и се стигне до програми за съвременната екологична политика, включително съхранение на биоразнообразието.

Дисертантът прави извод, че икономическият капацитет на биосферата се проявява като ограничение, което не може да надвиши развитието на цивилизацията и устойчивото развитие е динамично системно равновесие като интегрирано цяло, който извод аз подкрепям.

Три са направленията, според него, в които трябва да се осигури устойчивост в развитието на цивилизацията: опазване на околната среда; защита на човешкия геном и на здравето на населението и формиране на механизми (социални, икономически, политически и др.), които да осигурят решаването на проблемите, възникващи в първите две направления. В тази връзка се анализират редица правителствени и международни програми за ефективно управление на околната среда и на земеделието в частност.

Направените анализи дават основание за заключението, че устойчивото развитие на околната среда не се оценява с отделни икономически, социални, екологични или институционални измерения, а по-скоро се оценява тяхната система, разгледана като интегрирано цяло.

Обсъждайки Общоевропейската стратегия за храните, дисертантът извежда три основни елемента: всеобхватно законодателство за безопасност на храните и фуражите;

добре обосновани научни становища и изпълнение и контрол. Подкрепя се становището на европейските органи за безопасност на храните за „новите храни” (генно модифицирани, нанотехнологични и клонирани) да се провежда европейска политика на отговорност и гарантиране на безопасност на гражданите при стимулиране на икономическия растеж.

Трета глава „Анализ и усъвършенстване на екологичните програми и инициативи в България” включва анализ на приоритетните проблеми на екологичното развитие при ясно изразения натиск на бедността, налагащ бърз икономически растеж.

Констатира се, че икономическият растеж, който води до подобряване на жизнения стандарт, често има последствия за обществото, които са вредни в дългосрочен план. Редица успешни начинания се основават на използването на увеличаващи се количества природни суровини и материали, енергия и химикали, както и на замърсяване на околната среда, което не е адекватно отчетено в разходите на производствените процеси. Повишава се броят на природните бедствия (наводнения, пожари, свлачища и др.) и производствените аварии.

Дисертантът извежда приоритетните мерки и дейности, залегнали в енергийната стратегия на страната, които имат за цел интегриран и балансиран подход за осигуряване на конкурентоспособност на българската енергетика, решаване на проблемите, свързани с осигуряване на сигурност и непрекъснатост на енергийните доставки на приемливи за обществото цени.

Прегледът на нормативните документи дава основание на дисертанта да направи извода, че сред приоритетните проблеми на страната ни, основни са въпросите на енергетиката. Необходимо е формирането на национална политика по отношение на енергийната ефективност, търговията и движението към страните от Европа на изчерпаеми природни източници. Той констатира, че се налага да се разработи българската енергийна политика за развитие на конкурентни енергийни пазари, гарантиране сигурността на енергийните доставки при опазване на околната среда и намаляване на отрицателното влияние на енергетиката върху климата.

Дисертантът прави извод, че изготвеният през 2007 година Проект на стратегия за устойчиво развитие на Република България не се реализира успешно заради това, че не е решен въпросът кой правителствен орган трябва да ръководи реализирането ѝ.

Когато се анализират възможностите на интеграционния подход за подобряване на качеството и увеличаване на количеството на екологичните програми се констатира,

че настъпват положителни промени в политиката за околната среда и позитивни отношения между икономиката и околната среда. Това значи, че околната среда се превръща в икономическа категория за обществото. Интеграционният подход позволява на екологията да се гледа като на позитивно влияеща върху икономическата ефикасност и включваща технологични иновации.

Дисертантът подчертава, че намаляването на замърсяването се отплаща добре, поради което е ефективно-ориентиран подход към природата. Стилът на природозащитните програми е такъв, че в тях намесата на държавата не е подчертана и включва само концептуални преговорни пазарни механизми и инструменти. Дискусията за ограничената намеса на държавата за решаването на екологични проблеми посочва капацитета на държавата в създаването на програмите, а променящите се пазарни отношения водят до увеличаване на активността на икономическите механизми за екологична промяна на околната среда.

Приносен елемент на дисертацията са изведените възможности на интеграционния подход за подобряване на изпълнението на екологичните програми и инициативи, основани на теорията на интеграционната среда, която обяснява скорошните промени в политиката за околната среда и показва позитивни отношения между икономиката и околната среда.

В заключението се подчертава, че теорията за устойчивото развитие и за интеграционната среда поощрява създаването на успешни и ефективни екологични програми и инициативи в България.

Прави добро впечатление, че дисертацията се чете леко и качеството на текста е високо с добри графични фигури, което показва професионализъм в обработката на данни и информация.

6. Научно-приложни приноси на дисертационния труд:

Подкрепям формулираните от дисертанта приноси, свързани с това, че е определена взаимовръзката между интеграционния подход и екологията и е анализирана еволюцията в концепцията за устойчивото развитие на обществото.

Формулираните от дисертанта приноси с дисертационния труд спадат към създаване на нови модели на изследването и получаване на нови и потвърдителни факти и данни и имат характер на научно-приложни.

7. Оценка на степента на личното участие на дисертанта в приносите:

Не познавам лично маг. Симеон Здравков Григоров, но познавам добре неговите научни ръководители и творческата атмосфера, в която той работи в Международното Висше Бизнес Училище. Симеон Григоров е завършил средното си образование в Берн, Швейцария, завършил е магистратура по икономика в Нов български университет. Работил е в редица творчески и международни организации, включително като изпълнителен директор на Европейски център за екологична икономика. Бил е докторант на свободна подготовка и е отчислен с право на защита в Международното Висше Бизнес Училище. Има добра езикова подготовка по немски, френски и английски.

От прочетеното в дисертацията оценявам, че дисертантът познава нормативните документи за околната среда (наши и международни) и владее теоретическия анализ на интеграционния подход за оценка и управление на устойчивото развитие на обществото. Представянето на резултатите от дисертационното изследване в няколко научни форума доказват активното му присъствие в университетския научен живот. Усвоените и приложени в изследването подходи и методики са добра атестация за дисертанта и представляват елемент от образователната част на степента „доктор”.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд:

Публикациите по дисертацията са 4 на брой и като ги прочетох приемам, че те отразяват основните части на разработката. Публикациите са добре обосновани с широка литературна справка, аналитични и завършени. Във всички публикации Симеон Григоров е единствен автор, което подчертава неговия основен принос в подготовката им. Чрез публикациите може да се приеме, че резултатите от дисертацията са познати на научната общност у нас и в чужбина, тъй като те са изнесени основно на международни научни конференции и са включени в техни сборници.

Нямам общи публикации с дисертанта и не съм свързано лице с него по смисъла на параграф 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ.

9. Използване на резултатите от дисертационния труд в научната практика:

Доказаните от дисертанта възможности на интеграционния подход за подобряване на изпълнението на екологичните програми и инициативи, основани на теорията на интеграционната среда, представляват интерес за изследователите в областта на икономиката и екологията.

Материалите по дисертацията могат да се използват за обучение на студентите в икономическите специалности.

10. Оценка на съответствието на автореферата с изискванията за изготвянето му:

Авторефератът е в изисквания от Правилника обем, отразява съдържанието на дисертационния труд и представя приносните елементи на дисертацията.

11. Мнения, препоръки и бележки:

Срещат се правописни грешки.

Препоръчвам дисертантът да публикува в международни издания, тъй като има добра езикова подготовка.

12. Заключение:

Оценявам положително актуалния характер и резултатите от разработката на дисертационния труд на маг. Симеон Здравков Григоров на тема: "Интегрираните подходи за постигане на устойчиво развитие – основа за усъвършенстване на екологичните инициативи и програми" по професионално направление 3.7. „Администрация и управление” и предлагам научното жури да вземе решение да се присъди на Симеон Здравков Григоров образователната и научна степен “Доктор”.

София

16.05. 2019г

Подпис:

проф. д-р Никола Вичев Колев, дн.

икономическите същности.

10. Оценка на съответствието на автореферата с изискванията за неговянето му:

Авторефератът е в изисквания от Правилника обем, изразява съдържанието на дисертационния труд и представя при основите елементи на дисертацията.

11. Мнения, препоръки и бележки:

Срещат се преговорни грешки.

Препоръчвам дисертацията да публикува в международни издания, тъй като има добра езикова подготовка.

12. Заключение:

Оценявам положително актуалния характер и резултатите от разработката на дисертационния труд на маг. Симеон Здравков Григоров на тема: "Интегрираните подходи за постигане на устойчиво развитие – основа за усъвършенстване на екологичните политики и програми" по професионално направление 3.7. "Администрация и управление" и предлагам научното жури да вземе решение да се присъди на Симеон Здравков Григоров образователната и научна степен "Доктор".

София
16.05.2019г.

Подпис:

проф. д-р Илина В. В. Кольова, д.т.